

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ЦАХИЛГААН ДАМЖУУЛАХ ҮНДЭСНИЙ СҮЛЖЭЭ
ТӨХК-ИЙН 2017 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНД ХИЙСЭН АУДИТ

Аудитын код: САГ-2018/53/СТА-ТӨҮГ

01

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГА

**ЗӨРЧИЛГҮЙ
САНАЛ ДҮГНЭЛТ**

2018 он

YAAG
ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

Нэмэлт мэдээлэл авахыг хүсвэл дараах хаягаар харилцана уу:

YAAG-ын САГ-ын захирал бөгөөд тэргүүлэх аудитор: Ц.Наранчимэг
Утас: 261663
Цахим хаяг: naranchimegts@audit.gov.mn

Аудитын менежер: Я.Самбууням
Утас: 261885
Цахим хаяг: sambuunyamya@audit.gov.mn

Аудитор: Н.Нямдаваа
Утас: 260512
Цахим хаяг: nyamdavaa.n@audit.gov.mn

YAAG-ын хаяг: Монгол Улсын Үндэсний аудитын газар
Засгийн газрын IV байр, Бага тойруу-6,
Улаанбаатар-46, Монгол улс
Веб сайт: www.audit.mn

“МЭЖИК КОНСАЛТИНГ АУДИТ” ХХК

Гүйцэтгэх захирал: С.Мөнхбаяр
Утас: 88106070
Цахим хаяг: info@magicgroup.mn
Аудитын менежер: Г.Мөнхбаяр
Утас: 88112064
Цахим хаяг: s.oyunaa@magicgroup.mn

Аудитор: Б.Ананд
Утас: 99919187
Цахим хаяг: audit@magicgroup.mn
Хаяг:

УБ хот Баянгол дүүрэг Калорода төв
101 тоот

2018 оны 3 дугаар сар 12

“ЦАХИЛГААН ДАМЖУУЛАХ ҮНДЭСНИЙ СҮЛЖЭЭ” ТӨХК-ИЙН

2017 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

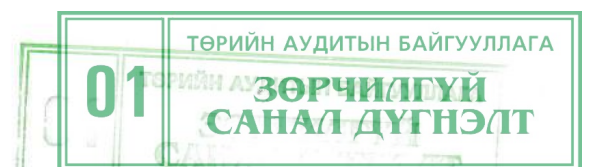
Аудитын тайлан

Хавсралт 1: Агуулга

Хавсралт 2: Гэрчилгээ

Хавсралт 3: Менежментийн захидал

Хавсралт 4: Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан

АГУУЛГА	
1	Аудитын гэрчилгээ 0
2	Аудитын тайлан 1
2.1	Оршил 1
2.2	Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага 1
2.3	Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин 2
2.4	Аудитын шалгуур үзүүлэлт, арга зүй, хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн..... 3
2.5	Дотоод хяналт 4
2.6	Эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, зорилтот түвшингийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга..... 4
2.7	Шилэн дансны мэдээлэл 7
2.8	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн талаар 8
2.9	Гол онцлох гүйлгээний талаар 8
2.10	Төлөвлөлтийн шатанд тооцсон эрсдэл, түүний үр дагавар..... 9
2.11	Аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчилтэй асуудал, гаргасан шийдэл 9
2.11.1	Мөнгөн хөрөнгийн талаар..... 9
2.11.2	Үндсэн хөрөнгийн талаар 9
2.11.3	Даатгалын зардлын талаар..... 9
2.11.4	Тендер бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авалтын талаар 10
2.11.5	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн талаар 10
2.11.6	Орхон аймаг дахь салбарт хийсэн аудитын талаар..... 10
2.12	Дараагийн аудитаар авч үзэх асуудлууд 11
2.13	Аудитаар илэрсэн зөрчлийн нэгтгэл 11
2.14	Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт 12
2.15	Материаллаг байдлын суурь сонгосон үндэслэл, тайлбар: 12
2.16	Санал дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл..... 12
3	Менежментийн захидал..... 13
3.1	Мөнгөн хөрөнгийн талаар..... 14
3.2	Үндсэн хөрөнгийн талаар 15
3.3	Даатгалын зардлын талаар..... 16
3.4	Эзний өмчийн талаар 17
3.5	Татварын талаар..... 18
3.6	Тендер, худалдан авалтын талаар 19
3.7	НББ-ийн бодлогын баримт бичгийн талаар..... 20
3.8	Орхон аймаг дахь салбарын талаар..... 21
4	Аудит хийгдсэн санхүүгийн тайлан, эдийн засгийн үзүүлэлт зорилтот түвшин 23
4.1	Аудит хийгдсэн санхүүгийн байдлын тайлан..... 23
4.2	Аудит хийгдсэн орлогын дэлгэрэнгүй тайлан..... 24
4.3	Аудит хийгдсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан..... 25
4.4	Аудит хийгдсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан..... 26
4.5	ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ, ЗОРИЛТОТ ТҮВШИНГИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ 27

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:62-26-32-30
E-mail: info@audit.gov.mn

ЦАХИЛГААН ДАМЖУУЛАХ
ҮНДЭСНИЙ СҮЛЖЭЭ ТӨХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ
Б.НЯМСАМБУУ ТАНАА

2018.03.15 № 06/710
танай _____-ны № _____-т

Аудитын гэрчилгээ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2 Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.8-д заасны дагуу Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн тайлан, тодруулгад санхүүгийн тайлангийн аудит хийв.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, орлогын дэлгэрэнгүй тайлан, өмчийн өөрчлөлт болон мөнгөн гүйлгээний тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон холбогдох стандартад нийцүүлж, Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам, зааврын дагуу үнэн, бодитой, шударгаар илэрхийлсэн тул зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргаж байна.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартад нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, зааврын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаарддаг.

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, тодруулга, тус байгууллагад мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэл хөтлөлт, програм хангамж, дотоод хяналтын систем болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.

Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан, тодруулгад санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дүнд үндэслэсэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.

\\10.10.10.20\Bichig_KhereglYawsan_Bichig\2018\0315SAG40.Docx

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГА

01

ЗӨРЧИЛГҮЙ
САНАЛ ДҮГНЭЛТ

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГА

01

ЗӨРЧИЛГҮЙ
САНАЛ ДҮГНЭЛТ

071386

Үүрэг, хариуцлага

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн тайлан, тодруулгыг Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт болон холбогдох бусад стандарттай нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ
БӨГӨӨД ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

\\10.10.10.20\Bichig_Khureg\Yawsan_Bichig\2018\0315\SAAG40.Docx

2 АУДИТЫН ТАЙЛАН

2.1 Оршил

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны санхүүгийн тайлан, тодруулгад хийсэн санхүүгийн аудитын тайланг “Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ” ТӨХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга Ц.Баяр-Эрдэнэ танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд танай байгууллагын санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн гол зүйлс, гаргасан шийдлүүд, залруулаагүй материаллаг биш алдаа зөрчлийн талаарх тайлбар, тодруулга, өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилт, үр дүнгийн талаарх тайлбар, тодруулга, аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, зорилтот түвшингийн гүйцэтгэл, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Менежментийн захидалд үйлчлүүлэгчийн мөнгөн хөрөнгө, үндсэн хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, орлого, зардал, авлага, өглөг, эзний өмч, тендер бараа үйлчилгээний худалдан авалт, татвар зэрэг зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитын явцад Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн аудитын журам, гарын авлагад дурдсан аудитын төлөвлөлт, гүйцэтгэл, тайлагналын үе шатны ажлыг гүйцэтгэж, баримтжуулсан бөгөөд аудитад баримталсан стандарт, зарчим, үйл явцын талаарх мэдээллийг аудитын санал дүгнэлтэд тодорхойлсон болно.

2.2 Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага

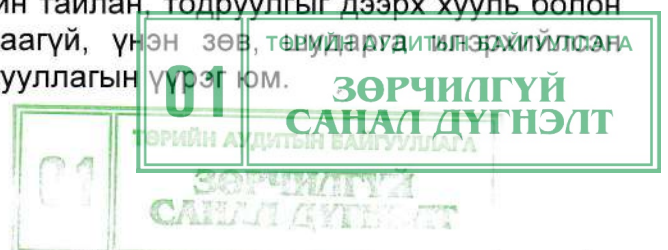
Бид Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.5, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.8-д заасны дагуу Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, тодруулгад аудит хийлээ.

Аудитыг Төрийн аудитын тухай, Төсвийн тухай, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулиуд болон холбогдох бусад хууль, тогтоомжийн хүрээнд Аудитын олон улсын стандарт, нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн бусад зарчмуудад нийцүүлэн төлөвлөлтийн шатанд боловсруулсан төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу явуулав.

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны санхүүгийн тайлан, тодруулгыг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт /СТОУС/, Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт (НББОУС) түүнд нийцүүлэн гаргасан байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, заавар, журмын дагуу үнэн зөв, шударга илэрхийлэгдсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь энэхүү аудитын зорилт байв.

Гүйцэтгэх удирдлага нь санхүүгийн тайлангаа СТОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан аж ахуйн нэгж байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв, бодитой бэлтгэх үүрэгтэй.

Харин тухайн байгууллагын санхүүгийн тайлан, тодруулгыг дээрх хууль болон бодлого, журмын дагуу материаллаг алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны тайлангийн аудитыг 2018 оны 2 дугаар сарын 07-ноос 2018 оны 3 дугаар сарын 15-ны хооронд хийхээр төлөвлөн Мэжик консалтинг аудит ХХК-ийн Ерөнхий захирал С.Мөнхбаяр, ахлах аудитор Г. Мөнхбаяр, аудиторын туслах Б.Ананд, Х.Амгаланзаяа, Б.Алтантуяа нар хэрэгжүүлж ажиллав.

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны санхүүгийн тайланг 2018 оны 2 дугаар сарын 09-ний өдрийн 01/202 дугаартай албан бичгээр Мэжик консалтинг аудит ХХК-д ирүүлсэн болно. Аудитын тайланг 2018 оны 3 дугаар сарын 15-ны өдөр байгууллагын удирдлагад гардуулна.

2.3 БАЙГУУЛЛАГЫН ЗОРИЛГО, ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК нь “Аюулгүй ажиллагааг эрхэмлэж, байгаль орчинд ээлтэй, дэвшилтэт технологи ашиглан цахилгаан эрчим хүчийг үр ашигтай дамжуулна” гэсэн эрхэм зорилготой ажиллаж байна.

Тус компани Улаанбаатар хот болон орон нутагт 5 салбартай, тэдгээр нь Компанийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлд заасны дагуу үйл ажиллагаа явуулдаг. Салбарууд нь санхүүгийн тайлангаа СТОУС 10 “Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан”-ын дагуу бэлтгэж төв компанийн санхүүгийн тайланд нэгтгэдэг байна.

Компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын 2017 оны 04 дүгээр сарын 11-ний өдрийн 08 дугаар тогтоолоор Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийг 10,196.7 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж, Компанийн дүрмийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан нэг бүр нь 100 төгрөгийн нэрлэсэн үнэ бүхий 2,382,144,358 ширхэг энгийн хувьцаатай гэж нэмэгдүүлж баталсан байна.

Хувьцаа эзэмшигчдийн бүрэн эрхийг Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар хэрэгжүүлж, хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын чөлөөт цагт Компанийн эрх барих байгууллага болох Төлөөлөн удирдах зөвлөл /ТУЗ/ нь Компанийн Гүйцэтгэх захирлыг томилж гэрээ байгуулсан байна. Гүйцэтгэх захирал нь Компанийн тухай хуулийн 84 дүгээр зүйлийн 84.4.1-д “хууль болон компанийн дүрэм, журамд заасан бүрэн эрхийн хүрээнд ажиллаж, эрх мэдлээ хэрэгжүүлэх”, 84.4.2-т “үйл ажиллагаандаа компанийн эрх ашгийг дээдлэх зарчмыг баримталж, энэ хууль болон компанийн дүрмээр тогтоосон үүргээ чанд биелүүлэх”, 84.4.3-т “компанийн эрх ашигт нийцүүлэн үндэслэлтэй шийдвэр гаргах” гэж заасны дагуу компанийн үндсэн чиг үүрэг, үйл ажиллагааг удирдлагаар хангаж, ажлын үр дүнг хариуцан ажиллаж байна.

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК нь Эрчим хүчний тухай, Компанийн тухай, Иргэний тухай, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай, Шилэн дансны тухай, Нийгмийн даатгалын багц хууль, Татварын багц хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Архивын тухай хууль, Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хуулиуд, Сангийн сайдын 2017 оны 361 дүгээр тушаалаар баталсан “Аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайлан, тодруулгыг бэлтгэх заавар”, 2014 оны 249 дүгээр тушаалаар баталсан “Аж ахуйн нэгжийн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар”, Монгол Улсын Засгийн газар, Эрчим хүчний яам, Эрчим хүчний зохицуулах хороо бусад яам агентлагаас гаргасан тогтоол, тушаал, дүрэм, журам, заавар, аргачлал, Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт

/СТОУС/, Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт (НББОУС) зэрэг эрх зүйн актуудыг мөрдөж байна.

Тайлант онд тухайн байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрддөг гол хууль, тогтоомж, түүнд нийцүүлэн гарсан журам, зааварт өөрчлөлт ороогүй байна. Харин Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос (ЭХЗХ) тус компанийн цахилгаан эрчим хүчний дамжуулалтын үйлчилгээний төлбөр буюу тарифыг 3 удаа нэмж баталсан. Үүнд:

1. ЭХЗХ-ны 2017 оны 30 дугаар тогтоолоор 01-07 дугаар сар, 09-11 дүгээр сард 3,255.5 сая төгрөгөөр,
2. ЭХЗХ-ны 2017 оны 205 дугаар тогтоолоор зөвхөн 8 дугаар сард өмнөх тарифыг 234.6 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлэн сард 3,490.0 сая төгрөгөөр,
3. ЭХЗХ-ны 2017 оны 383 дугаар тогтоолоор 12 дугаар сард өмнөх тарифаас 1,083.9 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлэн, 4,339.4 сая төгрөгөөр тарифыг тогтоосон байна.

Дамжуулалтын үйлчилгээний төлбөр буюу тарифыг нэмсэн гол шалтгаан нь дараах зардлуудыг нэмэгдсэнтэй холбоотой байна. Үүнд:

- Хөшигтийн хөндийн үндсэн цахилгаан хангамжийг 110/35/10 кВ-ын Найрамдал дэд станцаас хангахад шаардлагатай материалын зардал 73,7 сая төгрөгийн эх үүсвэрт.
- 110/10/6 кВ-ын Өмнөд дэд станцыг сэргээн засварлахад шаардлагатай зардал 160,9 сая төгрөгийн эх үүсвэрт.
- Компанийн нийт ажилтнуудын үндсэн цалинг ТУЗ-ийн 2017 оны 07 дугаар сарын 06-ны өдрийн 19 дүгээр тогтоолоор 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс 10 хувиар нэмэгдүүлсэн.

2.4 Аудитын шалгуур үзүүлэлт, арга зүй, хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн

Аудит хийхэд Аудитын олон улсын стандарт, Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын стандарт 1000 – 1810 буюу Санхүүгийн аудитын удирдамж, Нягтлан бодох бүртгэлийн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчмууд, Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт (СТОУС), Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль болон Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийг гол шалгуур болголоо.

Аудитаар Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны санхүүгийн тайланд дүгнэлт өгөх үүднээс гүйцэтгэх удирдлагын бэлтгэсэн санхүүгийн тайлан нь материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэсэн үндэслэлтэй нотолгоо олж авахын тулд санхүүгийн дансдын уламжлалт эрсдэл болон хяналтын эрсдэлийг тогтоон тухайн байгууллагын зүгээс тавьж буй дотоод хяналтыг үнэлж баримтжууллаа. /ТАБ-СТА-А-5/

Санхүүгийн тайланг бэлтгэн гаргахад баримталсан бодлого, зарчмуудыг үнэлж, зарим гүйлгээ ихтэй томоохон дансдад түүвэрчилсэн байдлаар аудитын нарийвчилсан 26 горим, сорил гүйцэтгэв. /ТАБ-СТА-В-3/

Материаллаг байдлын түвшингийн суурийг тус байгууллагын 2017 оны жилийн эцсийн орлогын дэлгэрэнгүй тайлангийн нийт орлогын 1 хувиар тооцож 1,595.0 сая төгрөгөөр тогтоосон болно. /ТАБ-СТА-В1/

Тус байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагааг бүртгэх, хянах, боловсруулах үйл ажиллагааг “Ординат” ХХК-ийн боловсруулсан “Юникус” програмаар боловсруулан санхүүгийн тайлан бэлтгэх аргачлалын дагуу бэлтгэж гаргасан байна.

2.5 Дотоод хяналт

Бид санхүүгийн тайланд материаллаг алдаа байхгүй гэдгийг нягтлах үүднээс дотоод хяналтыг шаардлагатай гэж үзсэн хэмжээгээр дахин хянасан. Энэ нь материаллаг алдаа гарахаас хамгаалахын тулд жилийн турш үр нөлөөтэй ажиллах ёстой гол хяналтуудыг тодруулах, судлах зорилготой юм. Тус байгууллагын дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үед “бага” гэж тооцсон ба дахин хянахад дотоод хяналт хэвийн байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолоор баталсан “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам”-ын 1 дүгээр зүйлийн 1.3-д “Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь энэхүү нийтлэг журамд нийцүүлэн, өөрийн үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон “Дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журамтай байна” гэж заасантай нийцүүлэн Гүйцэтгэх захирлын 2013 оны А/69 дүгээр тушаалаар Дотоод аудитын хяналт шалгалтын журам”, 2016 оны А/230 дугаар тушаалаар “Дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журам”, 2013 оны А/57 дугаар тушаалаар “Өмч хамгаалах байнгын зөвлөлийн үйл ажиллагааны журам”-ыг тус тус баталсан байна. Дотоод аудит болон дотоод хяналтын нэгж, өмч хамгаалах байнгын зөвлөл нь тайлант онд хийх ажлын төлөвлөгөө гарган, төлөвлөгөөний биелэлт, шалгалтын ажлын тайланг компанийн Захирлын зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлэн, илэрсэн зөрчлийг арилгуулах чиглэлээр хугацаатай албан даалгавар өгч, биелэлтийг сар бүр гаргуулан авч ажилласан байна. 2017 онд санхүүгийн дотоод аудитын шалгалт явуулах ажлын хуваарийн дагуу Говийн бүсийн салбар, Зүүн өмнөд бүсийн салбар, Төвийн бүсийн салбар, Хангайн бүсийн салбар, Улаанбаатарын салбар, төв компаниудын санхүүгийн үйл ажиллагаанд шалгалт хийсэн байна.

Түүнчлэн Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.1.2-д заасны дагуу компанийн Гүйцэтгэх захирал, ерөнхий нягтлан бодогч нар өмч хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтын байдалд өдөр тутамын хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

2.6 ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ, ЗОРИЛТОТ ТҮВШИНГИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЛААРХ ТАЙЛБАР, ТОДРУУЛГА

Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын 2016 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн 225 дугаар тогтоолоор компанийн 2017 оны эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, зорилтот түвшингийн анхны төлөвлөгөөг баталсан байна.

Тайлант онд Оюу Толгой ХХК-тай “Цахилгаан эрчим хүч худалдах, худалдан авах тухай” гэрээний дагуу (...БНХАУ-ын Өвөр Монголын Эрчим хүчний олон улсын хамтын ажиллагааны компанитай байгуулсан “Монгол улсын Оюу Толгой төсөлд зориулж цахилгаан эрчим хүч худалдах, худалдан авах тухай” гэрээ, Оюу Толгой ХХК-тай “Цахилгаан эрчим хүч худалдах, худалдан авах тухай” гэрээний дагуу үүссэн ажил гүйлгээг Сангийн яамны 2017 оны 12 дугаар сарын 26-ны өдрийн 07/7278 дугаар албан бичигт Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт (СТОУС) 15 “Худалдан авагчидтай байгуулсан гэрээний орлого”-д нийцүүлэн борлуулалтын орлого болон борлуулсан бүтээгдэхүүний өртгийг хүлээн зөвшөөрч бүртгэнэ...) гэж заасны дагуу компанийн 2017 оны орлого, борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөгт бүртгэж, тайлагнасан байна. Энэ орлого зардал нь компанийн 2017 оны эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, зорилтот түвшингийн төлөвлөгөөнд батлагдаагүй байна. Иймд 2017 оны зорилтот түвшингийн төлөвлөгөөний биелэлтээс энэхүү орлого зардлыг хассан дүнгээр тайлбар тодруулга хийлээ.

САГ-2018/53/СТА-ТӨҮГ

Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын 2016 оны 225 дугаар тогтоолоор батлагдсан компанийн 2017 оны эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, зорилтот түвшингийн төлөвлөгөөний биелэлтийг хүснэгтээр үзүүлэв.

Д/Д	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ХЭМЖИХ НЭГЖ	2016 ОНЫ ГҮЙЦЭТГЭЛ	2017 ОНЫ		Харьцуулалт				
				ТӨЛӨВЛ ӨГӨӨ	ГҮЙЦЭТГЭ Л	Төлөвлөгөөтэй		Өмнөх оноос		
						Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	
1	Дамжуулах цахилгаан эрчим хүч	сая.кВт.ц	4,884.4	4,920.6	5,171.3	250.7	105.1	286.9	105.9	
2	Дамжуулалтын алдагдал	хувиар	3.3	3.5	3.4	-	0.2	95.7	0.0	101.1
		биетээр	сая.кВт.ц	161.9	172.4	173.4	1.0	100.6	11.5	107.1
3	Дамжуулсан цахилгаан эрчим хүч	сая.кВт.ц	4,722.4	4,748.2	4,997.9	249.7	105.3	275.4	105.8	
4	Нийт орлого	сая.төг	41,080.4	44,448.1	159,505.6	115,057.5	358.9	118,425.3	388.3	
	Үүнээс: Үндсэн үйл ажиллагааны орлого	сая.төг	38,147.6	43,111.4	40,384.1	-	2,727.3	93.7	2,236.5	105.9
	Оюутолгой ХХК-тай ЦЭХ, худалдан авах, худалдах гэрээний дагуу тооцсон орлого	сая.төг	-	-	113,923.9	113,923.9	-	-	113,923.9	-
	Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого	сая.төг	2,932.8	1,336.7	5,197.6	3,860.9	388.8	2,264.9	177.2	
5	Нийт зардал	сая.төг	40,983.5	44,448.1	159,433.0	114,984.9	358.7	118,449.5	389.0	
	Үүнээс: Удирдлагын зардал	сая.төг	171.0	206.5	253.2	46.7	122.6	82.2	148.1	
6	Татварын өмнөх ашиг /алдагдал/	сая.төг	96.9	-	0.0	72.7	72.7	-	24.2	75.0
	Орлогын татварын зардал	сая.төг	320.5	-	39.6	39.6	-	-	-	
	Цэвэр ашиг алдагдал	сая.төг	-	223.6	-	0.0	33.1	-	256.7	-
7	Борлуулалтын орлогын 1 төгрөгт ноогдох зардал	төг	1.0	1.0	1.0	-	0.0	100.0	0.0	100.2
8	Нийт авлага	сая.төг	3,306.6	2,291.5	5,497.1	3,205.6	239.9	2,190.5	166.2	
	Үүнээс: Богино хугацаат авлага	сая.төг	1,988.3	1,039.1	4,244.7	3,205.6	408.5	2,256.4	213.5	
9	Нийт өр төлбөр	сая.төг	21,865.9	22,487.2	22,320.6	-	166.6	99.3	454.7	-
	Үүнээс: Богино хугацаат өглөг	сая.төг	2,580.2	2,131.7	3,910.7	1,779.0	183.5	1,330.5	151.6	
10	Их засвар, ТЗБАХ, Хөрөнгө оруулалт	сая.төг	6,384.0	9,590.0	12,164.3	2,574.3	126.8	5,780.3	190.5	
	Үүнээс: Их засвар	сая.төг	1,785.7	2,079.6	1,772.0	-	307.6	85.2	-	13.7
	ТЗБАХ	сая.төг	3,526.4	5,914.5	8,979.8	3,065.3	151.8	5,453.4	-	
	Хөрөнгө оруулалт	сая.төг	1,071.9	1,595.9	1,412.5	-	183.3	88.5	340.7	131.8
11	Нийт ажилтны тоо	хүн	1,086.0	1,207.0	1,142.0	-	65.0	94.6	56.0	105.2
12	Цалингийн сан	сая.төг	19,751.9	22,512.4	20,925.1	-	1,587.3	92.9	1,173.2	105.9

Цахилгаан эрчим хүчний дамжуулалт: Дамжуулах цахилгаан эрчим хүчний 4,920.6 сая кВт.цагийн төлөвлөгөөтэй, 5,171.3 сая кВт.цагийн гүйцэтгэлтэй ажиллаж, цахилгаан эрчим хүчний дамжуулалтын нийт алдагдалд 3,50 хувь буюу 172,4 сая кВт.цаг зарцуулахаас гүйцэтгэлээр 3,35 хувь буюу 173,4 сая кВт.цаг зарцуулсан байна.

Дамжуулсан цахилгаан эрчим хүчний 4,748.2 сая кВт.цагийн төлөвлөгөөтэй, 4,997.9 сая кВт.цагийн гүйцэтгэлтэй ажиллаж, цахилгаан эрчим хүч дамжуулалт өнгөрсөн оны мөн үеэс 5,8 хувиар буюу 275,4 сая кВт.цагаар, төлөвлөгөөнөөс 5,3 хувиар буюу 249,7 сая кВт.цагаар тус тус өссөн байна

Орлогын гүйцэтгэл: 2017 оны орлогын төлөвлөгөө нийт **41,080.4** сая төгрөгөөр батлагдсанаас гүйцэтгэлээр нийт **45,581.7** сая төгрөгийн орлоготой ажиллаж, орлогын төлөвлөгөөг 2,6 хувиар буюу 1,133.6 сая төгрөгөөр, өмнөх оны мөн үеэс 11,0 хувиар буюу 4,501.3 сая төгрөгөөр тус тус давуулан биелүүлсэн байна. Үүнээс үндсэн үйл ажиллагааны орлогын төлөвлөгөө 2,727.3 сая төгрөгөөр тасарсан боловч үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого 3,860.9 сая төгрөгөөр өссөн нь орлогын төлөвлөгөө 1,133.6 сая төгрөгөөр нэмэгдэхэд гол нөлөө үзүүлсэн байна.

Зардлын гүйцэтгэл: 2017 онд нийт **44,448.1** сая төгрөгийн зардал батлагдаж, **45,509.1** сая төгрөг зарцуулж, төлөвлөгөөт зардлыг 1,060.9 сая төгрөгөөр хэтрүүлсэн

байна. Зардлын гүйцэтгэлийг өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 11.0 хувиар буюу 4,525.5 сая төгрөгөөр, төлөвлөгөөтэй харьцуулахад 2.4 хувиар буюу 1,060.9 сая төгрөгөөр тус тус хэтрүүлсэн байна.

Зардлын хэтрэлтийн гол шалтгаан нь *үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардал* төлөвлөснөөс 33,4 сая төгрөгөөр, *судалгаа хөгжлийн зардал* 25,6 сая төгрөгөөр, *газрын төлбөр* 19,1 сая төгрөгөөр, *удирдлагын зардал* 46,7 сая төгрөгөөр хэтэрсэнтэй болон 2017 оны бизнес төлөвлөгөөнд дараах нэр төрлийн гэрээт ажлаас олох орлого, түүнд зарцуулах зардал тусгагдаагүйтэй холбоотой орлого нэмэгдэж, нөгөө талдаа зардал хэтэрсэн байна. Үүнд:

- a) “МАК” ХХК-тай байгуулсан 220/110/35 кВт-ын Оюутолгой дэд станцын Цагаан суварга гаргалгааны өргөтгөл, автотрансформатор суурилуулах барилга угсралтын гэрээт ажлын зардал 1,667.4 сая төгрөг,
- b) “ДЦС-4” ХК-тай байгуулсан 2017/58 тоот гэрээт ажлын зардал 652,5 сая төгрөг,
- c) Багахангай дэд станцыг 2017 онд гүйцэтгэгч компани улсын комисст албан ёсоор хүлээлгэж өгөх байсан боловч энэ ажил хийгдээгүй тул гэрээ байгуулан ажилтнуудын цалинд 109,2 сая төгрөгийг зарцуулсан.

БНХАУ-ын Гоухе дэд станцаас, Оюу Толгой ХХК-д дамжуулсан “Цахилгаан эрчим хүч худалдах, худалдан авах тухай” гэрээнд үндэслэн Оюу Толгой ХХК, Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн хооронд байгуулсан гэрээний дагуу тооцсон 113,923.9 сая төгрөгийг Сангийн яамны албан бичгийг үндэслэн үндсэн үйл ажиллагааны орлого, зардалд бүртгэж тайлагнасан байна.

Үр дүн цэвэр ашиг: Тайлант онд нийт 44,448.1 сая төгрөгийн орлого олж, 44,448.1 сая төгрөгийн зардал гаргаж алдагдалгүй ажиллахаар төлөвлөснөөс гүйцэтгэлээр 45,581.7 сая төгрөгийн орлого олж, 45,509.1 сая төгрөгийн зардал гарган 72,7 сая төгрөгийн ашигтай ажиллаж, борлуулалтын орлогын 1 төгрөгт ногдох зардал 1,00 төгрөг гарсан нь төлөвлөсөн хэмжээнд байна.

Богино хугацаат авлага 4,244.7 сая төгрөг болж оны эхнээс 2,256.4 сая төгрөгөөр, батлагдсан төлөвлөгөөнөөс 3,205.6 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэн байна.

Богино хугацаат авлагын өсөлт нь:

- Тайлант хугацааны эцэст ЭХЗХ-ны мөнгөний урсгалын хувь хэмжээний зохицуулалттай холбоотойгоор Нэг худалдан авагчаас авах цахилгаан эрчим хүчний дамжуулалтын авлага 1,168.1 сая төгрөгөөр өсөж 2,806.7 сая төгрөгт хүрсэн.
- Бусад авлага 1,088.3 сая төгрөгөөр нэмэгдэж 1,402.1 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарсан байна. Бусад авлагын бүрэлдэхүүнд ажилтнуудаас авах байрны төлбөрийн авлага 243,7 сая төгрөг, “МАК” ХХК-иас гэрээт ажлын авлага 276,3 сая төгрөг, “ДЦС-4” ХК-иас гэрээт ажлын авлага 439,2 сая төгрөг, “Масса” ХХК-ийн бараа нийлүүлэлтийн авлага 247,1 сая төгрөг эзэлж байна.

Урт хугацаат авлага 1,252.4 сая төгрөг нь Германы Сэргээн босголт зээлийн банкны “Эрчим хүчний хөтөлбөр-1” төслийн дамжуулан зээлдүүлэх гэрээний дагуу “ДЦС-3” ХК, “ДЦС-4” ХК, “Дархан” ДЦС ХК-д суурилагдсан тоног төхөөрөмжүүдийн зээлийн төлбөр юм. (“ДЦС-3” ХК 348,2 сая, “ДЦС-4” ХК 257,5 сая, “Дархан” ДЦС 646,7 сая төгрөг)

Богино хугацаат өр төлбөр 3,910.7 сая төгрөг болж оны ажлын үлдэгдлээс 1,330.5 сая төгрөгөөр, төлөвлөгөөнөөс 1,779.0 сая төгрөгөөр тус тус өссөн байна.

Богино хугацаат өглөгийн өсөлт нь:

Нийт 1,811.1 сая төгрөгийн гэрээт ажлын урьдчилгаа төлбөрийг урьдчилж орсон орлогоор бүртгэсэн нь богино хугацаат өглөгийн өсөлтөд нөлөөлсөн байна.

Сангийн яамтай байгуулсан дамжуулан зээлдэх гэрээний дагуу 2018 онд төлөх 1,441.7 сая төгрөгийн урт хугацаат зээлийн үндсэн төлбөрийг тайлант хугацаанд богино хугацаат өглөгөөр бүртгэсэн.

Урт хугацаат зээл Монгол улсын Их хурлын 72 дугаар тогтоолын дагуу урт хугацаат зээлийг анх зээлсэн ханшаар тооцон төгрөгт шилжүүлэн дамжуулан зээлдэх гэрээг Сангийн яамтай байгуулсны дагуу дараах төслүүдийн урт хугацаат өглөгийг бүртгэж, 2017 онд 1,429.6 сая төгрөгийг Сангийн яаманд төлж, оны эцэст **17,959.6** сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна. Үүнд:

Д/д	КОМПАНИД ХЭРЭГЖСЭН ТӨСӨЛ, ХӨТӨЛБӨРИЙН НЭР	2017 ОНЫ			2018 ОНД ТӨЛӨХ ДҮН
		эхний үлдэгдэл	эцсийн үлдэгдэл	Сангийн яаманд төлсөн дүн	
1	АХБанкны зээлээр хэрэгжсэн "Эрчим хүчний хэмнэлт" төсөл	936.1	869.3	66.9	66.9
2	Германы СБЗБанкны зээлээр хэрэгжсэн "Эрчим хүчний хөтөлбөр-1" төсөл (Багц-2)	2,704.4	2,562.0	142.3	142.3
	Германы СБЗБанкны зээлээр хэрэгжсэн "Эрчим хүчний хөтөлбөр-1" төсөл (нэмэлт)	4,175.2	3,955.4	219.7	219.7
3	Шведийн олон улсын хөгжлийн агентлаг /SIDA/-ын зээл, буцалтгүй тусламжаар хэрэгжсэн "Дамжуулах сүлжээний шинэчлэн засварлах төсөл	7,208.9	6,433.1	775.8	450.3
	Шведийн олон улсын хөгжлийн агентлаг /SIDA/-ын зээл, буцалтгүй тусламжаар хэрэгжсэн "Дамжуулах сүлжээний шинэчлэн засварлах төсөл, нэмэлт	2,060.0	1,945.7	114.4	429.0
4	Япон улсын Засгийн газрын хөнгөлөлттэй зээлийн хөрөнгөөр "Багануур", "Шивээ-Овоо" хувьцаат компанийн нүүрсний уурхайг шинэчлэх "МОН П-5" төсөл	1,743.4	1,634.4	109.0	109.0
5	"УБДС" ХК-ийн "Дулааны үр ашгийн төсөл"	7.3	5.8	1.5	0.4
6	"УБЦТС" ХК-ийн Дэлхийн банкны эрчим хүчний анхны төсөл болон Нэмэлт санхүүжилтийн төсөл		553.9		24.1
НИЙТ ДҮН		18,835.4	17,959.6	1,429.6	1,441.7

2.7 Шилэн дансны мэдээлэл

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 онд Шилэн дансны тухай хуулийн дагуу төрийн өмчийн хөрөнгийг үр ашигтай захиран зарцуулах зорилгоор гаргасан удирдлагын шийдвэр, үйл ажиллагаа ил тод, нээлттэй, ойлгомжтой байх, түүнд олон нийт хяналт тавих тогтолцоог хуулийн дагуу хангасан талаарх мэдээллийг шилэн дансны вебсайт хуудсанд байршуулсан мэдээллийг шалгаж үзэхэд орлого, зардал, удирдлагын шийдвэр, тендер шалгаруулалт, худалдан авалт зэрэг онцлох ажил гүйлгээний талаарх мэдээллийг www.shilendans.gov.mn/org/5228 сайтад байршуулж олон нийтэд толилуулж байна.

Вебсайт хуудсанд байршуулсан шилэн дансны мэдээллээс үзэхэд мэдээллийг бүрэн оруулсан ба 2 удаагийн мэдээллийг хугацаа хоцроосон байна. Эрчим хүчний яамны Дотоод аудитын газраас 2017 онд Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн эрхлэх асуудлын хүрээнд багтах төрийн өмчит үйлдвэрийн газар, төрийн өмчит хувьцаат компаниудын Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийн хяналт хийж, ЦДҮС ТӨХК-ийг Шилэн дансны тухай хууль болон Засгийн газрын 29 дүгээр тогтоолын хавсралт журмын дагуу мэдээллийг 100 хувь байршуулсан, хугацаанд байршуулсан байдалд 95 хувь, нийт 95 хувийн үнэлгээ өгсөн байна.

2.8 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн талаар

Аудитад Нягтлан бодох бүртгэлийн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчмууд, Санхүүгийн тайлагын олон улсын стандарт (СТОУС) болон холбогдох Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт (НББОУС), Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн зүйл заалтыг шалгуур болгон авав.

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК нь Гүйцэтгэх захирлын 2009 оны тушаалаар баталсан “Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг”-ийг нягтлан бодох бүртгэлдээ мөрдөн ажиллаж байна. Энэхүү бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь Сангийн сайдын 2017 оны 361 дугаар тушаалаар батлагдсан “Аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайлан, тодруулгыг бэлтгэх заавар, мөн 2014 оны тушаалаар батлагдсан “Аж ахуйн нэгжийн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар”-ын дагуу Нягтлан бодох бүртгэлийн горим, дансдын нийтлэг бичилт, жишиг жагсаалт, нэгдсэн кодчилол, Эрчим хүчний зохицуулах хорооны 2016 оны 53 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Эрчим хүчний тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардал тооцох журам” зэрэгт орсон өөрчлөлтийн дагуу шинэчлэгдээгүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн болон Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн төрийн байгууллагаас гаргасан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, заавар, журамтай нийцэхгүй байна.

Компанийн нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үйл ажиллагаанд ашиглагдаж байгаа компьютерийн програм хангамжийн үйл ажиллагааг ярилцлага асуулгын аргаар судлав. Нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан бэлтгэхэд хэрэглэж байгаа “Ординат” ХХК-ийн боловсруулсан “Юникус” програм хангамжийн мэдээлэл боловсруулалтын үр дүн нь Монгол улсын хууль, НББОУС-д нийцүүлж боловсруулсан журам, зааварт нийцэж байна. Харин компанид мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн агуулга програмтай нийцэхгүй байна.

Санхүүгийн үйл ажиллагаанд ашиглагдаж байгаа компьютерийн системийн үйл ажиллагаатай асуулга явуулах аргаар танилцан түүний нарийн төвөгтэй байдлын үнэлгээг хийхэд бага буюу мэдээллийн технологийн мэргэжилтэнг оролцуулах шаардлагагүй гэсэн үнэлгээ өгч, аудитыг шууд гүйцэтгэлээ. /ТАБ-СТА-В-2/

2.9 Гол онцлох гүйлгээний талаар

Компанийн 2017 оны санхүүгийн тайланд тусгагдсан онцгой үйл явдал, санхүүгийн тайлагналд нөлөөлөхүйц хэмжээний томоохон дүнтэй хийгээд аудиторын анхааралд өртсөн онцлог, том дүнтэй ажил гүйлгээ бүрийг эрэмбэлэн шүүх аргаар судлав. Ийм ажил гүйлгээний хувьд анхан шатны баримтын бүрдэл, хөрөнгө, эх үүсвэрийн дансдад гарсан өөрчлөлт, хөдөлгөөн, аж ахуйн үйл явдал, ажил гүйлгээг тохирох батламж мэдэгдлийн шалгуураар авч үнэлсэн болно.

1. Тайлант онд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар говийн бүсийн салбарт 30,652.8 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө, АПУ ХК-аас 20.0 сая төгрөгийн хандив, нийт 30,672.8 сая төгрөгийн хөрөнгийг санхүүгийн тайланд хойшлогдсон орлогоор бүртгэж, 2017 онд **1,057.8** сая төгрөгийн элэгдэл байгуулан, элэгдлийн зардал болон бусад орлогоор бүртгэж, тайлагнасан байна.
2. БНХАУ-ын Гоухе дэд станцаас, Оюу Толгой ХХК-д дамжуулсан “Цахилгаан эрчим хүч худалдах, худалдан авах тухай” гэрээнд үндэслэн Оюу Толгой ХХК, Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн хооронд байгуулсан гэрээний дагуу тооцсон 113,923.9 сая төгрөгийг Сангийн яамны албан бичгийг үндэслэн үндсэн үйл ажиллагааны орлого, зардалд бүртгэж тайлагнасан байна.

2.10 Төлөвлөлтийн шатанд тооцсон эрсдэл, түүний үр дагавар

Аудитын төлөвлөгөөний дагуу аудитын 42 эрсдэлийг тогтоож, батламж мэдэгдлүүдийн хүрээнд данс бүрээр нийт 30 нарийвчилсан горим, сорил гүйцэтгэв.

2.11 Аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчилтэй асуудал, гаргасан шийдэл

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны санхүүгийн тайлан материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэдгийг, түүнийг бэлтгэн гаргахад баримталсан бодлого, зарчмуудыг үнэлж, аудитын явцад санхүүгийн тайланд нөлөөлөхүйц хэмжээний мөнгөн хөрөнгө, орлого, зардал, авлага, өглөг, үндсэн хөрөнгө, цалин хөлсний тооцоо, эзний өмч, тендер бараа үйлчилгээний худалдан авалт, шилэн данс, татвар зэрэг дансанд ажил гүйлгээ, үлдэгдэл, тооцооллыг түүвэрлэн нарийвчилсан горим, сорилын аргаар шалгав. /ТАБ-СТА-В-3/

2.11.1 Мөнгөн хөрөнгийн талаар

Тус компанийн кассын тайланд аудит хийж, түүврийн сорил хийж шалгахад 1,5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнтэй 120 удаагийн гүйлгээгээр нийт 332,9 сая төгрөгийн зарцуулалт гарсан байна. Энэ нь Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн Гүйцэтгэх захирлын 2017 оны А/119 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Кассын үйл ажиллагааны журам”-ын 3 дугаар зүйлийн 3.3.4-ийн Д-д “кассын нэг удаагийн зарлага нь 1.5 сая төгрөгөөс хэтрэхгүй байна” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: ЦДҮС ТӨХК-ийн “Кассын үйл ажиллагааны журам”-д нийцүүлэн ажиллах, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх талаар зөвлөмж өгөх.

2.11.2 Үндсэн хөрөнгийн талаар

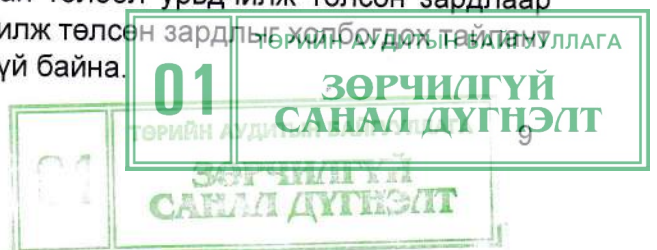
Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын шийдвэргүйгээр ТУЗ-ийн 2017 оны 32 дугаар тогтоол, Гүйцэтгэх захирлын А/234 дугаар тушаалаар 157.3 сая төгрөгийн анхны өртөгтэй, 75.6 сая төгрөгийн хуримтлагдсан элэгдэлтэй, 81.6 сая төгрөгийн үлдэгдэл өртөг бүхий үндсэн хөрөнгийг данснаас хасч бүртгэсэн байна. Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.2-д “Аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газар үндсэн хөрөнгийг зөвхөн төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын зөвшөөрөлтэйгөөр данснаас хасах буюу борлуулах, устгах эрхтэй” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.2 дахь заалтыг хэрэгжүүлж ажиллах талаар зөвлөмж өгөх

2.11.3 Даатгалын зардлын талаар

Тус компани 2017 оны 9 дүгээр сараас 2018 оны 9 дүгээр сарын хугацаанд хэрэгжих гэнэтийн ослын даатгалд 29.3 сая төгрөг, 2017 оны 5 дугаар сараас 2018 оны 5 дугаар сарын хугацаанд хэрэгжих тээврийн хэрэгслийн даатгалд 12.6 сая төгрөг, жолоочийн хариуцлагын даатгалд 8.2 сая төгрөг, нийт 50.6 сая төгрөгийн даатгалын төлбөрийг тайлант оны зардлаар бүртгэж тайлагнасан байна. Энэ нь Сангийн сайдын 2014 оны 249 дүгээр тушаалын 2.1.5-д заасны дагуу “Хууль тогтоомжийн дагуу төлөх татвар, шимтгэл болон байгууллага, хүмүүстэй хийсэн гэрээгээр үйл ажиллагааны зардлыг урьдчилан төлбөл урьдчилж төлсөн зардлаар хүлээн зөвшөөрч, зардал хэрэгжсэн үед урьдчилж төлсөн зардлаар бүртгэнэ” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

САГ-2018/53/СТА-ТӨҮГ

Шийдвэрлэсэн нь: Сангийн сайдын 2014 оны 249 дүгээр тушаалын 2.1.5 дахь заалтыг хэрэгжүүлж ажиллах талаар аудитын зөвлөмж өгөх.

2.11.4 Тендер бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авалтын талаар

ЦДҮС ТӨХК-ийн 2017 оны бараа, ажил үйлчилгээний худалдан авалтын 13 бараа, ажил үйлчилгээний тендерийн баримт бичгийг түүвэрлэн хянаж үзэхэд дараах зөрчлүүд илэрч байна. Үүнд:

Дараах 6 тендер шалгаруулалтад 3 болон түүнээс дээш этгээдэд үнийн санал ирүүлэх мэдэгдэл явуулаагүй байна.

- ИХБ-4-ийн РШ-1, 2 болон Өмнөд дэд станцад галын дохиоллын систем суурилуулах
- 110 кв-ын Арвайхээр шугамын анкет тулгуур дагалдах хэрэгслийн хамт нийлүүлэх
- Хот дэд станц ЯЧ16 болон ЯЧ26 гэр хороолол 6 кв-ын вакуум таслуур микропроцессорын реле хамгаалалтын хамт нийлүүлэх
- Техникийн мэдээллийн сан програмын өргөтгөлийн ажил, хуучин сервер компьютеруудыг шинэчлэх
- Компанийн оффисын байрны өрөөнд галын дохиоллын систем нийлүүлэх
- 110/35/10 кв-ын Мандалговь, Даланзадгад дэд станцуудын 35 кв-ын хоёр талдаа газардуулгын хутгатай хуурай салгуур 7 ком, нэг талдаа газардуулгын хутгатай хуурай салгуур 6 ком приводын хамт солих

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.2.1-д “Техникийн тодорхойлолт болон бусад нөхцөл, шаардлагыг хангаж байгаа 3 болон түүнээс дээш этгээдэд үнийн санал ирүүлэхийг мэдэгдэх” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.2.1 дахь заалтыг мөрдөж ажиллах талаар зөвлөмж өгөх

2.11.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн талаар

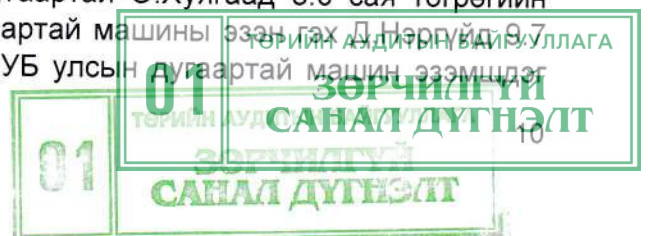
1. Гүйцэтгэх захирлын 2009 оны тушаалаар баталсан “Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг”-ийг нягтлан бодох бүртгэлдээ мөрдөн ажиллаж байна. Энэхүү бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн төрийн байгууллагаас гаргасан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, заавар, журмын өөрчлөлтүүдийн дагуу шинэчлэгдээгүй байна. Энэ нь НББ-ийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.2-д “Аж ахуйн нэгж байгууллагын удирдлага нь нягтлан бодох бүртгэлийн хууль тогтоомж, стандарт, дүрэм, журам, зааварт нийцүүлэн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг баталж, мөрдөж ажиллана” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: НБББББ-ийг холбогдох хууль, журам стандарттай нийцүүлэн боловсруулж мөрдөж ажиллах талаар зөвлөмж өгөх

2.11.6 Орхон аймаг дахь салбарт хийсэн аудитын талаар

Орхон аймаг дахь салбарт хийсэн аудитаар дараах зөрчлүүд илэрч байна. Үүнд:

1. 2017 оны 10 дугаар сард 41-43 СЭ дугаартай О.Хуягаад 3.0 сая төгрөгийн шатахууны талон, 53-66 УН улсын дугаартай машины эзэн гэх Д.Нергүйд 9.7 сая төгрөгийн шатахууны талон, 11-42 УБ улсын дугаартай машин эзэмшдэг

иргэн Ц. Пүрэвдорж 9.8 сая төгрөгийн шатахууны талоныг ажлын хөлсөнд өгсөн байна. Нийт 22.5 сая төгрөгийн шатахууны талоныг гэрээ хэлцэл болон анхан шатны баримтгүйгээр олгосон нь Гүйцэтгэх захирлын 2013 оны 05 дугаар сарын 27-ны өдрийн А/59 дүгээр тушаалаар батлагдсан журмыг зөрчсөн байна.

2. Харилцах дансны зарлагын ажил гүйлгээнээс санамсаргүй түүврийн арга ашиглаж түүвэрлэлт хийж шалгахад нийт 78.7 сая төгрөгийн 84 гүйлгээнээс 43.0 сая төгрөгийн 35 гүйлгээ нь анхан шатны баримт бичгийн бүрдэл дутуу байна. Энэ Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1-д “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно”, 7.4-д “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлага, нягтлан бодогч нь үйлдвэрлэл, үйлчилгээний шат дамжлага, аж ахуйн үйл ажиллагааны хүрээнд гарсан хөрөнгө, эх үүсвэрийн хөдлөл, өөрчлөлт бүрийг анхан шатны баримтад бичилт хийж бүрдүүлнэ” гэж заасантай нийцэхгүй байна.
3. Үндсэн хөрөнгө болон бараа материалын тооллогыг тайлант оны 8 сард нэг удаа хийсэн бөгөөд жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан гаргахийн өмнө Үндсэн хөрөнгө болон бараа материалын тооллогыг хийгээгүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.2-т “Эд хөрөнгийн тооллогыг дараахь тохиолдолд заавал хийнэ 11.2.1 “жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө”” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Бараа материалын түүвэр тооллого хийхэд:

- аккумулятор А-600 OPzV-1200 128 ширхэг байх ёстойгоос тооллогоор 28 ширхэг илүү буюу 149 ширхэг байна
- аккумуляторын батарей нь 119 ширхэг байх ёстойгоос тооллогоор 1 ширхэг илүү буюу 120 ширхэг байна.

Энэ нь эрх ба үүрэг оршин байх, үнэн зөв байдал гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаж ажиллаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Салбар байгууллагуудад хэрэгжүүлэх дотоод хяналтыг сайжруулах, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1, 7.4, 11 дүгээр зүйлийн 11.2- дахь заалтуудыг мөрдөж ажиллах талаар зөвлөмж өгөх

Анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал

Анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал гараагүй болно.

2.12 ДАРААГИЙН АУДИТААР АВЧ ҮЗЭХ АСУУДЛУУД

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны санхүүгийн тайлангийн аудитын явцад тус байгууллагын ТУЗ-ийн 2017 оны 27 дугаар тогтоолын дагуу ЦДҮС ТӨХК-ийн ажилтнуудын захиалгаар баригдаж байгаа 135 айлын орон сууцыг яаралтай ашиглалтад оруулах үүднээс “Баярс Констракшн” ХХК-нд 75 ажилтны орон сууцны төлбөрийн үлдэгдэл 243,7 сая төгрөгийг шилжүүлж, ажилчдаас авах авлагаар бүртгэж тайлагнасныг шалгаж тулган баталгаажуулж амжаагүй болно.

2.13 АУДИТААР ИЛЭРСЭН ЗӨРЧИЙН НЭГТГЭЛ

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 1,162.7 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн ба дээрх

зөрчлийг давтан гаргахгүй байх талаар удирдлагын анхааралд хандуулж 8 зөвлөмж өгсөн болно.

2.14 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар 8 зөвлөмж хүргүүлсэн байна. Зөвлөмжийн биелэлтийг 100 хувь буюу бүх зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажилласан тухай албан тоотыг Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-иас 2018 оны 3 дугаар сарын 2-ны өдөр ирүүлсэн байна. Биелэлтийн хэрэгжилтийг аудитын шалгалтаар дахин хянахад 2 зөвлөмжийн биелэлт дутуу байна. Үүнд:

- “ТБОНӨХБАУХАТ хуулийн болон худалдан авалтын үйл ажиллагааны журмыг зөрчихгүй байх” гэсэн боловч тус зөрчлийг тайлант онд давтан гаргасан тул зөвлөмжийг биелээгүй гэж үзэж байна.
- “НББ-ийн бодлогын баримт бичиг шинэчлэх” зөвлөмжийг хэрэгжилт нь гүйцэтгэлийн шатанд явагдаж байгаа тул зөвлөмжийг бүрэн биелээгүй гэж үзэж байна.

2.15 МАТЕРИАЛЛАГ БАЙДЛЫН СУУРЬ СОНГОСОН ҮНДЭСЛЭЛ, ТАЙЛБАР:

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үеийн материаллаг байдлыг Аудитын олон улсын стандарт 320-ын дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр орлогын дэлгэрэнгүй тайлангийн нийт орлогыг сонгов.

Нийт орлогын дүнгээс материаллаг түвшинг сонгон авсан шалтгаан нь компанийн тайлант оны орлогын гүйцэтгэл нь зорилтот түвшингийн төлөвлөгөөгөөр батлагдсан орлогоос гадна БНХАУ-ын Гоухе дэд станцаас, Оюу Толгой ХХК-д дамжуулсан “Цахилгаан эрчим хүч худалдах, худалдан авах тухай” гэрээнд үндэслэн Оюу Толгой ХХК, Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн хооронд байгуулсан гэрээний дагуу 113,923.9 сая төгрөгийг Сангийн яамны албан бичгийг үндэслэн үндсэн үйл ажиллагааны орлого, зардлыг бүртгэж тайлагнасан байна. Иймд нийт орлогын гүйцэтгэл нь тайлант хугацааны үйл ажиллагааг төлөөлж чадахуйц суурь үзүүлэлт гэж үзлээ.

Материаллаг байдлын түвшингийн суурийг тус байгууллагын 2017 оны жилийн эцсийн орлогын дэлгэрэнгүй тайлангийн нийт орлого 159,505.6 сая төгрөгийн 1 хувиар тооцож, 1,595.0 сая төгрөгөөр материаллаг байдлыг тодорхойлж, баталгаажууллаа.

2.16 САНАЛ ДҮГНЭЛТИЙН ХЭЛБЭР, ҮНДЭСЛЭЛ

Бид Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, тодруулгыг баталгаажуулах ажлыг Аудитын олон улсын стандартын дагуу, Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн гүйцэтгэсэн.

Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, орлогын дэлгэрэнгүй тайлан, өмчийн өөрчлөлт болон мөнгөн гүйлгээний тайлан, илчлэл тодруулгад тайлагнасан үлдэгдэл, ажил гүйлгээнүүд холбогдох хууль, СТОУС, түүнд нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан заавар, журмуудын дагуу материаллаг алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлсэн байна гэж дүгнэн “Зөрчилгүй” санал дүгнэлт гаргалаа.

3.1 Мөнгөн хөрөнгийн талаар

Тэргүүлэх ач холбогдол №1

ҮАГ-ын ажиглалт

ҮАГ-ын зөвлөмж

Тус компанийн кассын тайланд аудит хийж, түүврийн сорил хийж шалгахад 1,5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнтэй 120 удаагийн гүйлгээгээр нийт 332,9 сая төгрөгийн зарцуулалт гарсан байна. Энэ нь Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК-ийн Гүйцэтгэх захирлын 2017 оны А/119 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Кассын үйл ажиллагааны журам”-ын 3 дугаар зүйлийн 3.3.4-ийн Д-д “кассын нэг удаагийн зарлага нь 1.5 сая төгрөгөөс хэтрэхгүй байна” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

1. ЦДҮС ТӨХК-ийн захиргаа ҮЭХ-ны хооронд байгуулсан 2017-2018 оны хамтын гэрээний шаардлагад нийцүүлэн “Кассын үйл ажиллагааны журам”-д өөрчлөлт оруулж зөрчлийг давтан гаргахгүй байх.

Зөвлөмжийн биелэлтийг 2018 оны 6 дугаар сарын 25-ны дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;

Эрсдэлүүд

Нягтлан бодох бүртгэлийн хууль, Сангийн сайдын заавар журмын заалт зөрчигдөж, санхүүгийн тайлангийн үнэн зөв, эрх үүрэг батламжийн мэдэгдлүүд зөрчигдөх;

Үйлчлүүлэгчийн хариу

Аудитаар илэрсэн энэхүү алдаа, зөрчлийг байгууллагын удирдлага хүлээн зөвшөөрсөн болно.

3.2 Үндсэн хөрөнгийн талаар

Тэргүүлэх ач холбогдол №2

ҮАГ-ын ажиглалт

1. Үндсэн хөрөнгийн тодруулга тайланд тайлант онд нэмэгдсэн үндсэн хөрөнгийг 39,080.4 сая төгрөгөөр тайлагнасан боловч хөрөнгө оруулалтын тодруулга тайланд 38,524.1 сая төгрөг гэж, 556.3 сая төгрөгийн зөрүүтэй бүртгэж тайлагнасан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д “Холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

2. Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын шийдвэргүйгээр ТУЗ-ийн 2017 оны 32 дугаар тогтоол, Гүйцэтгэх захирлын А/234 тушаалаар 157.3 сая төгрөгийн анхны өртөгтэй, 75.6 сая төгрөгийн хуримтлагдсан элэгдэлтэй, 81.6 сая төгрөгийн үлдэгдэл өртөг бүхий үндсэн хөрөнгийг данснаас хасч, ажилчин албан хаагчдын карт руу шилжүүлж бүртгэсэн байна. Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.2-д “Аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газар үндсэн хөрөнгийг зөвхөн төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын зөвшөөрөлтэйгөөр данснаас хасах буюу борлуулах, устгах эрхтэй” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

ҮАГ-ын зөвлөмж

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3 дахь заалтыг хэрэгжүүлж ажиллах.

2.1. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.2 дахь заалтыг хэрэгжүүлж ажиллах.

Зөвлөмжийн биелэлтийг 2018 оны 6 дугаар сарын 25-ны дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;

Эрсдэлүүд

Удирдлага болон шийдвэр гаргагчдыг буруу мэдээллээр хангах, Хууль тогтоомж, журам, заавар зөрчигдөх

Үйлчлүүлэгчийн хариу

1. Аудитаар илэрсэн энэхүү алдаа, зөрчлийг байгууллагын удирдлага хүлээн зөвшөөрч санхүүгийн тайлан тодруулгад залруулсан

2. Асуудлын бүртгэлийг үйлчлүүлэгчийн удирдлага, санхүүгийн ажилтанд танилцуулсан болно.

3.3 ДААТГАЛЫН ЗАРДЛЫН ТАЛААР**Тэргүүлэх ач холбогдол №3****ҮАГ-ын ажиглалт**

Тус компани 2017 оны 9 дүгээр сараас 2018 оны 9 дүгээр сарын хугацаанд хэрэгжих гэнэтийн ослын даатгалд 29.3 сая төгрөг, 2017 оны 5 дугаар сараас 2018 оны 5 дугаар сарын хугацаанд хэрэгжих тээврийн хэрэгслийн даатгалд 12.6 сая төгрөг, жолоочийн хариуцлагын даатгалд 8.2 сая төгрөг, нийт 50.6 сая төгрөгийн даатгалын төлбөрийг тайлант оны зардлаар бүртгэж тайлагнасан байна. Энэ нь Сангийн сайдын 2014 оны 249 дүгээр тушаалын 2.1.5-д заасны дагуу “Хууль тогтоомжийн дагуу төлөх татвар, шимтгэл болон байгууллага, хүмүүстэй хийсэн гэрээгээр үйл ажиллагааны зардлыг урьдчилан төлбөл урьдчилж төлсөн зардлаар хүлээн зөвшөөрч, зардал хэрэгжсэн үед урьдчилж төлсөн зардлыг холбогдох тайлант үед зардлаар бүртгэнэ” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

ҮАГ-ын зөвлөмж

3. Сангийн сайдын 2014 оны 249 дүгээр тушаалын 2.1.5 дахь заалтыг хэрэгжүүлж ажиллах

Зөвлөмжийн биелэлтийг 2018 оны 6 дугаар сарын 25-ны дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;

Эрсдэлүүд

Нягтлан бодох бүртгэлийн хууль, Сангийн сайдын заавар журмын заалт зөрчигдөж, санхүүгийн тайлангийн үнэн зөв, эрх үүрэг батламжийн мэдэгдлүүд зөрчигдөх;

Үйлчлүүлэгчийн хариу

Асуудлын бүртгэлийг үйлчлүүлэгчийн удирдлага, санхүүгийн ажилтанд танилцуулсан болно

3.4 ЭЗНИЙ ӨМЧИЙН ТАЛААР

Тэргүүлэх ач холбогдол №4

ҮАГ-ын ажиглалт

1 Тайлант онд эзний өмч 10,162.5 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, Болор амралтын хөрөнгийг данснаас хассан 107.3 сая төгрөгөөр буурсан байна. Уг өөрчлөлтийг санхүүгийн тайлангийн тодруулгад орлого зарлагын зөрүүгээр тайлагнасан байна. Энэ нь НББ-ийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.2-д “Аж ахуйн нэгж байгууллагын удирдлага нь нягтлан бодох бүртгэлийн хууль тогтоомж, стандарт, дүрэм, журам, зааварт нийцүүлэн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг баталж, мөрдөж ажиллана” гэж заасантай нийцэхгүй ба эрх ба үүрэг оршин байх, үнэн зөв байдал гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаж ажиллаагүй байна.

ҮАГ-ын зөвлөмж

4. НББ-ийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.2 дахь заалтыг хэрэгжүүлж ажиллах.

Зөвлөмжийн биелэлтийг 2018 оны 6 дугаар сарын 25-ны дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;

Эрсдэлүүд

Улсын бүртгэлийн гэрчилгээнд илэрхийлэгдсэн эзний өмч санхүүгийн тайланд үнэн зөв илэрхийлэгдэхгүй байх.

Үйлчлүүлэгчийн хариу

Аудитаар илэрсэн энэхүү алдаа, зөрчлийг байгууллагын удирдлага хүлээн зөвшөөрч санхүүгийн тайлан тодруулгад залруулсан

САГ-2018/53/СТА-ТӨҮГ

3.5 ТАТВАРЫН ТАЛААР**Тэргүүлэх ач холбогдол №5****ҮАГ-ын ажиглалт**

Тус байгууллага тайлант оны нийт орлогыг НӨАТайланд орлогыг ангилж бүртгээгүй буюу “Цахилгаан, дулаан, хий ус хангамж, ариутгах, татуурга, шуудан, харилцаа холбооны болон бусад үйлчилгээ үзүүлсний орлого” гэж нэгдсэн дүнгээр тайлагнасан байна. НББ-ийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

ҮАГ-ын зөвлөмж

5. Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3 дахь заалтыг хэрэгжүүлж ажиллах.

Зөвлөмжийн биелэлтийг 2018 оны 6 дугаар сарын 25-ны дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;

Эрсдэлүүд

Нягтлан бодох бүртгэлийн хууль, Сангийн сайдын заавар журмын заалт зөрчигдөж, санхүүгийн тайлангийн үнэн зөв, эрх үүрэг батламжийн мэдэгдлүүд зөрчигдөх;

Үйлчлүүлэгчийн хариу

Асуудлын бүртгэлийг үйлчлүүлэгчийн удирдлага, санхүүгийн ажилтанд танилцуулсан болно.

САГ-2018/53/СТА-ТӨҮГ

3.6 ТЕНДЕР, ХУДАЛДАН АВАЛТЫН ТАЛААР**Тэргүүлэх ач холбогдол №6****ҮАГ-ын ажиглалт**

ЦДҮС ТӨХК-ийн 2017 оны бараа, ажил үйлчилгээний худалдан авалтын 13 бараа, ажил үйлчилгээний тендерийн баримт бичгийг түүвэрлэн хянаж үзэхэд дараах зөрчлүүд илэрч байна. Үүнд:

Дараах 6 тендер шалгаруулалтад 3 болон түүнээс дээш этгээдэд үнийн санал ирүүлэх мэдэгдэл явуулаагүй байна.

- ИХБ-4-ийн РШ-1, 2 болон Өмнөд дэд станцад галын дохиоллын систем суурилуулах
- 110 кв-ын Арвайхээр шугамын анкет тулгуур дагалдах хэрэгслийн хамт нийлүүлэх
- Хот дэд станц ЯЧ16 болон ЯЧ26 гэр хороолол6 кв-ын вакум таслуур микропроцессерын реле хамгаалалтын хамт нийлүүлэх
- Техникийн мэдээллийн сан програмын өргөтгөлийн ажил, хуучин сервер компьютеруудыг шинэчлэх
- Компанийн оффисын байрны өрөөнд галын дохиоллын систем нийлүүлэх
- 110/35/10 кв-ын Мандалговь, Даланзадгад дэд станцуудын 35 кв-ын хоёр талдаа газардуулгын хутгатай хуурай салгуур 7 ком, нэг талдаа газардуулгын хутгатай хуурай салгуур 6 ком приводын хамт солих

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.2.1-д "Техникийн тодорхойлолт болон бусад нөхцөл, шаардлагыг хангаж байгаа 3 болон түүнээс дээш этгээдэд үнийн санал ирүүлэхийг мэдэгдэх" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Эрсдэлүүд

Удирдлага болон шийдвэр гаргагчдыг буруу мэдээллээр хангах
Хууль тогтоомж, журам, заавар зөрчигдөх

ҮАГ-ын зөвлөмж

6. ТБОНӨХБАУХА тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.2.1 дэх заалтыг мөрдөж ажиллах.

Зөвлөмжийн биелэлтийг 2018 оны 6 дугаар сарын 25-ны дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;

Үйлчлүүлэгчийн хариу

Асуудлын бүртгэлийг үйлчлүүлэгчийн удирдлага, санхүүгийн ажилтанд танилцуулсан болно

**3.7 НББ-ийн бодлогын баримт бичгийн
ТАЛААР****Тэргүүлэх ач холбогдол №7****ҮАГ-ын ажиглалт**

Гүйцэтгэх захирлын 2009 оны тушаалаар баталсан “Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг”-ийг нягтлан бодох бүртгэлдээ мөрддөн ажиллаж байна. Энэхүү бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь Сангийн сайдын 2017 оны 361 дугаар тушаалаар батлагдсан “Аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайлан, тодруулгыг бэлтгэх заавар, мөн 2014 оны тушаалаар батлагдсан “Аж ахуйн нэгжийн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар”-ын дагуу Нягтлан бодох бүртгэлийн горим, дансдын нийтлэг бичилт, жишиг жагсаалт, нэгдсэн кодчилол, Эрчим хүчний зохицуулах хорооны 2016 оны 53 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Эрчим хүчний тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээдийн үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардал тооцох журам” зэрэгт орсон өөрчлөлтийн дагуу шинэчлэгдээгүй байна. Энэ нь НББ-ийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.2-д “Аж ахуйн нэгж байгууллагын удирдлага нь нягтлан бодох бүртгэлийн хууль тогтоомж, стандарт, дүрэм, журам, зааварт нийцүүлэн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг баталж, мөрдөж ажиллана” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

ҮАГ-ын зөвлөмж

7. Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18.2 дахь заалтыг хэрэгжүүлж ажиллах

Зөвлөмжийн биелэлтийг 2018 оны 6 дугаар сарын 25-ны дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;

Эрсдэлүүд

Нягтлан бодох бүртгэлийн хууль, Сангийн сайдын заавар журмын заалт зөрчигдөж, санхүүгийн тайлангийн үнэн зөв, эрх үүрэг батламжийн мэдэгдлүүд зөрчигдөх;

Үйлчлүүлэгчийн хариу

НББ-ийн бодлогын баримт бичгийг шинэчлэх ажил хийгдэж байгаа, гэрээ хийгдсэн болно

САГ-2018/53/СТА-ТӨҮГ

3.8 ОРХОН АЙМАГ ДАХЬ САЛБАРЫН ТАЛААР

Тэргүүлэх ач холбогдол №8

ҮАГ-ын ажиглалт

Орхон аймаг дахь салбарт хийсэн аудитаар дараах зөрчлүүд илэрч байна. Үүнд:

1. 2017 оны 10 дугаар сард 41-43 СЭ дугаартай О.Хуягаад 3.0 сая төгрөгийн шатахууны талон, 53-66 УН улсын дугаартай машины эзэн гэх Д.Нэргүйд 9.7 сая төгрөгийн шатахууны талон, 11-42 УБ улсын дугаартай машин эзэмшдэг иргэн Ц. Пүрэвдорж 9.8 сая төгрөгийн шатахууны талон өгсөн байна. Нийт 22.5 сая төгрөгийн шатахууны талоныг ажлын хөлсөнд гэрээ хэлцэл болон анхан шатны баримтгүйгээр олгосон нь Гүйцэтгэх захирлын 2013 оны 05 дугаар сарын 27-ны өдрийн А/59 дүгээр тушаалаар батлагдсан журмыг зөрчсөн байна.
2. Харилцах дансны зарлагын ажил гүйлгээнээс санамсаргүй түүврийн арга ашиглаж түүвэрлэлт хийж шалгахад нийт 78.7 сая төгрөгийн 84 гүйлгээнээс 43.0 сая төгрөгийн 35 гүйлгээ нь анхан шатны баримт бичгийн бүрдэл дутуу байна. Энэ Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1-д “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно”, 7.4-д “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлага, нягтлан бодогч нь үйлдвэрлэл, үйлчилгээний шат дамжлага, аж ахуйн үйл ажиллагааны хүрээнд гарсан хөрөнгө, эх үүсвэрийн хөдлөл, өөрчлөлт бүрийг анхан шатны баримтад бичилт хийж бүрдүүлнэ” гэж заасантай нийцэхгүй байна.
3. Үндсэн хөрөнгө болон бараа материалын тооллогыг тайлант оны 8 сард нэг удаа хийсэн бөгөөд жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан гаргахийн өмнө Үндсэн хөрөнгө болон бараа материалын тооллогыг хийгээгүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.2-т “Эд хөрөнгийн тооллогыг дараахь тохиолдолд заавал хийнэ 11.2.1 “жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын

ҮАГ-ын зөвлөмж

8. Салбар байгууллагуудад хэрэгжүүлэх дотоод хяналтыг сайжруулах, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1, 7.4, 11 дүгээр зүйлийн 11.2- дахь заалтуудыг мөрдөж ажиллах

Зөвлөмжийн биелэлтийг 2018 оны 6 дугаар сарын 25-ны дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;

өмнө” гэж заасантай нийцэхгүй байна.
Бараа материалын түүвэр тооллого хийхэд:

- аккумулятор А-600 OPzV-1200 128 ширхэг байх ёстойгоос тооллогоор 28 ширхэг илүү буюу 149 ширхэг байна
- аккумуляторын батарей нь 119 ширхэг байх ёстойгоос тооллогоор 1 ширхэг илүү буюу 120 ширхэг байна.

Энэ нь эрх ба үүрэг оршин байх, үнэн зөв байдал гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаж ажиллаагүй байна.

Эрсдэлүүд

Нягтлан бодох бүртгэлийн хууль, Сангийн сайдын заавар журмын заалт зөрчигдөж, санхүүгийн тайлангийн үнэн зөв, эрх үүрэг батламжийн мэдэгдлүүд зөрчигдөх;

Үйлчлүүлэгчийн хариу

Асуудлын үйлчлүүлэгчийн санхүүгийн танилцуулсан болно.	бүртгэлийг удирдлага, ажилтанд
--	--------------------------------

4 Аудит хийгдсэн САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ ЗОРИЛТОТ ТҮВШИН**4.1 Аудит хийгдсэн САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН**

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Мөрийн дугаар	ҮЗҮҮЛЭЛТ	Өмнөх он	Тайлант он
1	ХӨРӨНГӨ		
1.1.1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө	8,047,684,426.66	3,084,060,995.28
1.1.2	Дансны авлага	1,674,445,162.92	2,842,554,563.32
1.1.3	Татвар, НДШ-ийн авлага	2,744,470.31	73,206,450.29
1.1.4	Бусад авлага	311,135,690.73	1,328,937,832.47
1.1.6	Бараа материал	3,655,158,282.38	5,937,458,795.27
1.1.7	Урьдчилж төлсөн зардал/тооцоо	610,602,113.52	1,909,761,719.37
1.1.11	Эргэлтийн хөрөнгийн дүн	14,301,770,146.52	15,175,980,356.00
1.2.1	Үндсэн хөрөнгө	290,089,939,600.00	315,877,447,673.71
1.2.2	Биет бус хөрөнгө	442,714,963.51	762,484,728.49
1.2.8	Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө	1,318,313,775.80	1,252,398,087.68
1.2.9	Дуусаагүй барилга	753,746,568.96	3,095,708,961.49
1.2.10	Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн	292,604,714,908.27	320,988,039,451.37
1.3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	306,906,485,054.79	336,164,019,807.37
2	ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗДИЙН ӨМЧ		
2.1.1	Богино хугацаат өр төлбөр		
2.1.1.1	Дансны өглөг	978,425.50	978,425.50
2.1.1.2	Цалингийн өглөг	793,098,732.90	-
2.1.1.3	Татварын өр	87,911,152.45	36,470,251.83
2.1.1.4	НДШ-ийн өглөг	494,100.00	-
2.1.1.5	Богино хугацаат зээл	1,347,917,877.02	1,441,654,346.44
2.1.1.8	Урьдчилж орсон орлого	3,058,795.88	1,811,084,269.38
2.1.1.10	Бусад богино хугацаат өр төлбөр	346,741,656.28	620,502,805.02
2.1.1.13	Богино хугацаат өр төлбөрийн дүн	2,580,200,740.03	3,910,690,098.17
2.1.2	Урт хугацаат өр төлбөр		
2.1.2.1	Урт хугацаат зээл	18,835,359,889.46	17,959,568,870.75
2.1.2.3	Хойшлогдсон татварын өр	450,311,032.75	450,311,032.75
2.1.2.4	Хойшлогдсон орлого	22,530,384,715.81	52,134,939,646.05
2.1.2.6	Урт хугацаат өр төлбөрийн дүн	41,816,055,638.02	70,544,819,549.55
2.2	Өр төлбөрийн нийт дүн	44,396,256,378.05	74,455,509,647.72
2.3	Эздийн өмч		
2.3.1	Өмч: - төрийн	228,017,764,005.22	238,073,068,351.04
2.3.6	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	42,651,303,717.99	42,559,249,380.19
2.3.8	Эздийн өмчийн бусад хэсэг	10,196,671,750.08	34,108,978.94
2.3.9	Хуримтлагдсан ашиг	(18,355,510,796.55)	(18,957,916,550.52)
2.3.11	Эздийн өмчийн дүн	262,510,228,676.74	261,708,510,159.65
2.4	ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗДИЙН ӨМЧИЙН ДҮН	306,906,485,054.79	336,164,019,807.37

САГ-2018/53/СТА-ТӨҮГ

4.2 Аудит хийгдсэн орлогын дэлгэрэнгүй тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Мөрийн дугаар	ҮЗҮҮЛЭЛТ	Өмнөх он	Тайлант он
1	Борлуулалтын орлого (цэвэр)	38,147,620,331.26	154,307,993,349.80
2	Борлуулалтын өртөг	34,773,653,062.20	150,483,636,671.16
3	Нийт ашиг (алдагдал)	3,373,967,269.06	3,824,356,678.64
4	Түрээсийн орлого	7,461,258.92	12,586,143.76
5	Хүүний орлого	253,647,280.27	395,529,424.40
6	Ногдол ашгийн орлого	-	-
7	Эрхийн шимтгэлийн орлого	-	-
8	Бусад орлого	2,570,595,845.14	4,775,617,790.90
9	Борлуулалт, маркетингийн зардал	26,082,242.80	8,164,436.36
10	Ерөнхий ба удирдлагын зардал	4,384,807,739.20	4,808,217,841.80
11	Санхүүгийн зардал	267,255,421.85	218,765,395.32
12	Бусад зардал	1,449,407,464.19	3,808,176,526.93
13	Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз (гарз)	74,088,799.64	(9,291,419.15)
14	Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны олз (гарз)	(55,331,937.29)	(82,806,804.69)
15	Биет бус хөрөнгө данснаас хассаны олз (гарз)	-	-
16	Хөрөнгө оруулалт борлуулснаас үүссэн олз (гарз)	-	-
17	Бусад ашиг (алдагдал)	-	-
18	Татвар төлөхийн өмнөх ашиг (алдагдал)	96,875,647.70	72,667,613.45
19	Орлогын татварын зардал	320,490,710.77	39,552,942.44
20	Татварын дараах ашиг (алдагдал)	(223,615,063.07)	33,114,671.01
21	Зогсоосон үйл ажиллагааны татварын дараах ашиг (алдагдал)	-	-
22	Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)	(223,615,063.07)	33,114,671.01
23	Бусад дэлгэрэнгүй орлого	-	-
	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдлийн зөрүү	-	-
	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	-	-
	Бусад олз (гарз)	-	-
24	Орлогын нийт дүн	(223,615,063.07)	33,114,671.01
25	Нэгж хувьцаанд ногдох суурь ашиг (алдагдал)		

4.3 Аудит хийгдсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

№	Үзүүлэлт	Өмч	Халаасны хувьцаа	Нэмж төлөгдсөн капитал	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нөөц	Эздийн өмчийн бусад хэсэг	Хуримтлагдсан ашиг	Нийт дүн
1	2015 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл	228,017,764,005.22			42,683,415,225.91		10,196,671,750.08	(17,824,960,210.99)	263,072,890,770.22
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтийн нөлөө, алдааны залруулга						-	(306,935,522.49)	(306,935,522.49)
3	Залруулсан үлдэгдэл	228,017,764,005.22			42,683,415,225.91		10,196,671,750.08	(18,131,895,733.48)	262,765,955,247.73
4	Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)							(223,615,063.07)	(223,615,063.07)
5	Бусад дэлгэрэнгүй орлого								
6	Өмчид гарсан өөрчлөлт								
7	Зарласан ногдол ашиг								
8	Дахин үнэлгээний нэмэгдлийн хэрэгжсэн дүн				32,111,507.92				32,111,507.92
9	2016 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл	228,017,764,005.22			42,651,303,717.99		10,196,671,750.08	(18,355,510,796.55)	262,510,228,676.74
10	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтийн нөлөө, алдааны залруулга							(635,520,424.98)	(635,520,424.98)
11	Залруулсан үлдэгдэл	228,017,764,005.22			42,651,303,717.99		10,196,671,750.08	(18,991,031,221.53)	261,874,708,251.76
12	Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)							33,114,671.01	33,114,671.01
13	Бусад дэлгэрэнгүй орлого								
14	Өмчид гарсан өөрчлөлт	10,055,304,345.82					(10,162,562,771.14)	-	(107,258,425.32)
15	Зарласан ногдол ашиг								
16	Дахин үнэлгээний нэмэгдлийн хэрэгжсэн дүн				(92,054,337.80)				(92,054,337.80)
17	2017 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл	238,073,068,351.04			42,559,249,380.19		34,108,978.94	(18,957,916,550.52)	261,708,510,159.65

ОРИН АУДИТ И БИГУУЛЛАГА
**ӨРЧЛӨЛТӨЙ
 САНДУУНЭЛТ**

4.4 Аудит хийгдсэн мрөнгөн гүйлгээний тайлан

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Мөрийн дугаар	ҮЗҮҮЛЭЛТ	Өмнөх он	Тайлант он
1	Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ		
1.1	Мөнгөн орлогын дүн (+)	41,297,500,012.33	65,831,039,078.32
	Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого	39,153,409,096.21	42,043,737,814.55
	Эрхийн шимтгэл, хураамж, төлбөрийн орлого	-	-
	Даатгалын нөхвөрөөс хүлээн авсан мөнгө	223,118,182.99	205,788,033.95
	Буцаан авсан албан татвар		
	Татаас, санхүүжилтийн орлого	-	-
	Бусад мөнгөн орлого	1,920,972,733.13	23,581,513,229.82
1.2	Мөнгөн зарлагын дүн (-)	37,478,435,894.68	68,823,151,953.92
	Ажиллагчдад төлсөн	16,881,793,091.07	18,982,261,344.36
	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн	4,483,673,031.72	5,184,828,182.08
	Бараа материал худалдан авахад төлсөн	5,027,836,333.70	4,013,352,785.40
	Ашиглалтын зардалд төлсөн	247,371,649.64	277,059,747.46
	Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн	915,396,605.40	1,087,783,368.54
	Хүүний төлбөрт төлсөн	46,141,402.48	10,113,956.73
	Татварын байгууллагад төлсөн	5,639,728,387.04	22,620,518,310.91
	Даатгалын төлбөрт төлсөн	62,688,423.00	50,753,830.00
	Бусад мөнгөн зарлага	4,173,806,970.63	16,596,480,428.44
1.3	Үндсэн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн	3,819,064,117.65	(2,992,112,875.60)
2	Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ	-	-
2.1	Мөнгөн орлогын дүн (+)	253,647,280.27	403,005,389.32
	Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого	-	7,350,000.00
	Биет бус хөрөнгө борлуулсны орлого	-	-
	Хөрөнгө оруулалт борлуулсны орлого	-	-
	Бусад урт хугацаат хөрөнгө борлуулсны орлого	-	-
	Бусдад олгосон зээл, мөнгөн урьдчилгааны буцаан төлөлт		
	Хүлээн авсан хүүний орлого	253,647,280.27	395,579,929.32
	Хүлээн авсан ногдол ашиг	-	-
	Бусад		75,460.00
2.2	Мөнгөн зарлагын дүн (-)	2,107,378,673.30	2,198,481,778.27
	Үндсэн хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	2,011,301,873.30	2,142,806,403.27
	Биет бус хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	94,356,800.00	
	Хөрөнгө оруулалт олж эзэмшихэд төлсөн		16,246,800.00
	Бусад урт хугацаат хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	-	-
	Бусдад олгосон зээл болон урьдчилгаа	-	-
	Бусад	1,720,000.00	39,428,575.00
2.3	Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн	(1,853,731,393.03)	(1,795,476,388.95)
3	Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ		
3.1	Мөнгөн орлогын дүн (+)	157,426,074.95	32,748,960.79
	Зээл авсан, өрийн үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	56,367,384.93	
	Хувьцаа болон өмчийн бусад үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан		
	Төрөл бүрийн хандив	-	30,200,000.00
	Бусад	101,058,690.02	2,548,960.79
3.2	Мөнгөн зарлагын дүн (-)	730,889,048.77	208,783,127.62
	Зээл, өрийн үнэт цаасны төлбөрт төлсөн мөнгө	483,214,323.82	196,942,747.68
	Санхүүгийн түрээсийн өглөгт төлсөн		
	Хувьцаа буцаан худалдаж авахад төлсөн		
	Төлсөн ногдол ашиг	231,045,680.00	
	Бусад	16,629,044.95	11,840,379.94
3.3	Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн	(2,228,631,316.73)	(176,034,166.83)
4	Бүх цэвэр мөнгөн гүйлгээ	1,391,869,750.80	(4,963,623,431.38)
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	6,655,814,675.86	8,047,684,426.66
6	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	8,047,684,426.66	3,091,060,985.29

САГ-2018/53/СТА-ТӨҮГ

01

ЗӨРЧИЛГҮЙ
САНАЛ ДҮГНЭЛТ

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГА

ЗӨРЧИЛГҮЙ
САНАЛ ДҮГНЭЛТ

4.5 ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ, ЗОРИЛТОТ ТҮВШИНГИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

Тайлант хугацаа: 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

Оюутолгой ХХК-тай байгуулсан ЦЭХ худалдах, худалдан авах гэрээний дагуу орлого, зардлыг тооцсон дүнгээр:

Д/Д	ҮЗҮҮЛЭЛТ	хэмжих нэгж	2016 ОНЫ ГҮЙЦЭТГЭЛ	2017 ОНЫ		Харьцуулалт			
				төлөвлөгөө	ГҮЙЦЭТГЭЛ	төлөвлөгөөтэй		өмнөх оноос	
						тоо	хувь	тоо	хувь
1	Дамжуулах цахилгаан эрчим хүч	сая.төг	4,884.4	4,920.6	5,171.3	250.7	105.1	286.9	105.9
2	Дамжуулалтын алдагдал	хувиар	3.32	3.50	3.35	-0.15	95.7	0.04	101.1
		биетээр	сая.төг	161.9	172.4	173.4	1.0	100.6	11.5
3	Дамжуулсан цахилгаан эрчим хүч	сая.төг	4,722.4	4,748.2	4,997.9	249.7	105.3	275.4	105.8
4	Нийт орлого	сая.төг	41,080.4	44,448.1	159,505.6	115,057.5	358.9	118,425.3	388.3
	Үүнээс: Үндсэн үйл ажиллагааны орлого	сая.төг	38,147.6	43,111.4	40,384.1	-2,727.3	93.7	2,236.5	105.9
	Оюутолгой ХХК-тай ЦЭХ, худалдан авах, худалдах гэрээний дагуу тооцсон орлого	сая.төг	0.0	0.0	113,923.9	113,923.9	0.0	113,923.9	0.0
	Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого	сая.төг	2,932.8	1,336.7	5,197.6	3,860.9	388.8	2,264.9	177.2
5	Нийт зардал	сая.төг	40,983.5	44,448.1	159,433.0	114,984.9	358.7	118,449.5	389.0
	Үүнээс: Удирдлагын зардал	сая.төг	171.0	206.5	253.2	46.7	122.6	82.2	148.1
6	Татварын өмнөх ашиг /алдагдал/	сая.төг	96.9	0.0	72.7	72.7	0.0	-24.2	75.0
	Орлогын татварын зардал	сая.төг	320.5	0.0	39.6	39.6	0.0	0.0	0.0
	Цэвэр ашиг алдагдал	сая.төг	-223.6	0.0	33.1	33.1	0.0	256.7	-14.8
7	Борлуулалтын орлогын 1 төгрөгт ноогдох зардал	төг	1.00	1.00	1.00	0.00	100.0	0.00	100.2
8	Нийт авлага	сая.төг	3,306.6	2,291.5	5,497.1	3,205.6	239.9	2,190.5	166.2
	Үүнээс: Богино хугацаат авлага	сая.төг	1,988.3	1,039.1	4,244.7	3,205.6	408.5	2,256.4	213.5
9	Нийт ер төлбөр	сая.төг	21,865.9	22,487.2	22,320.6	-166.6	99.3	454.7	0.0
	Үүнээс: Богино хугацаат өглөг	сая.төг	2,580.2	2,131.7	3,910.7	1,779.0	183.5	1,330.5	151.6
10	Их засвар, ТЗБАХ, Хөрөнгө оруулалт	сая.төг	6,384.0	9,590.0	12,164.3	2,574.3	126.8	5,780.3	190.5
	Үүнээс: Их засвар	сая.төг	1,785.7	2,079.6	1,772.0	-307.6	85.2	-13.7	99.2
	ТЗБАХ	сая.төг	3,526.4	5,914.5	8,979.8	3,065.3	151.8	5,453.4	0.0
	Хөрөнгө оруулалт	сая.төг	1,071.9	1,595.9	1,412.5	-183.3	88.5	340.7	131.8
11	Нийт ажилтны тоо	хүн	1086	1207	1142	-65	94.6	56	105.2
12	Цалингийн сан	сая.төг	19,751.9	22,512.4	20,925.1	-1,587.3	92.9	1,173.2	105.9

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:62-26-32-30

01

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГА

**ЗӨРЧИЛГҮЙ
САНАЛ ДҮГНЭЛТ**

